

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Factors Affecting the Success of Knowledge Management in Basic Education Schools under the Office

of Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area 2

บุษบา มณีวงศ์ * และชูชาติ พ่วงสมจิตร**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จในการจัดการความรู้กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และ (3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการ โรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 132 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการ โรงเรียน 66 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 66 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ ด้านวัฒนธรรมในการจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ และด้านการวัดผลการจัดการความรู้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำ ด้านเทคโนโลยี ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมากที่สุดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ (4) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กระบวนการจัดการความรู้ จุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน วัฒนธรรมองค์กร และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการจัดการความรู้ได้ร้อยละ 64.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุซึ่งเขียนสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z = .190(X_0) + .278(X_2) + .246(X_3) + .223(X_4)$

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the success level of knowledge management in basic education schools under the Office of Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area 2; (2) to study the relationships of the success of knowledge management with the factors affecting the success of knowledge management in basic education schools under the Office of Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area 2; and (3) to analyze the factors affecting the success of knowledge management in basic education schools under the Office of Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area 2.

The research sample consisted of 132 administrative personnel of basic education schools under the Office of Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area 2, classified into 66 school directors, and 66 heads of the Academic Affairs Section. The employed research instrument was a rating scale questionnaire with reliability coefficient of .98 Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient, and multiple regression.

Research findings were that (1) the overall and by-aspect success conditions of knowledge management in the aspects of knowledge management process, knowledge management leadership, knowledge management culture, knowledge management technology, and knowledge management evaluation were rated at the high level; (2) the overall and by-aspect conditions of factors affecting the success of basic education school's knowledge management, namely, knowledge and understanding, clear shared objectives, organizational culture, leadership, technology, knowledge management process, and evaluation were rated at the high level; (3) the factors affecting the success in knowledge management highly and positively correlated with the success of knowledge management in basic education schools with the .01 level of statistical significance; and (4) analysis results of factors affecting the success of knowledge management showed that the factors of knowledge management process, clear shared objectives, organizational culture, and technology were significant factors affecting the success of knowledge management in basic education schools at the .05 level; altogether, they could explain the variance of knowledge management success by 64.6 percent; and their multiple regression coefficients in the form of standard score regression equation could be shown as follows: $Z = .190(X_0) + .278(X_2) + .246(X_3) + .223(X_5)$

1. บทนำ

ใน โลกยุคปัจจุบัน เป็นยุคเศรษฐกิจบนฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) การสร้างปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ทักษะประสบการณ์ และทุนความรู้ จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ต่อวิถีคิด และกระบวนการทำงานของคนที่อยู่ในองค์กร ตลอดจนแรงขับขององค์กรที่มุ่งการแข่งขันและความเป็นเลิศ โดยมีความรู้เป็นฐาน จึงก่อให้เกิดแนวคิดของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ขึ้น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจึงให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ ดังเช่น พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กล่าวว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประสานผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมต่อสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริม และพัฒนาความรู้ ความสามารถ วิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการ ในสังกัดให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการ อันได้แก่ 1) บรรลุเป้าหมายของงาน 2) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน 3) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 4) บรรลุความเป็นชุมชน ความเป็นหมู่คณะ ความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงาน (วิจารณ์ พานิช, 2548: 3)

สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการจัดการความรู้ในปัจจุบัน ได้แก่ วัฒนธรรมในองค์กรที่ไม่ให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสและสถานะทางสังคม จากตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นเหตุให้ผู้บังคับบัญชา

เป็นผู้ที่ถูกให้ความสำคัญในแง่ของความคิด และหลักปฏิบัติงาน ส่งผลให้มีการสื่อสารแบบทางเดียว ไม่ก่อให้เกิดการแบ่งปันความรู้ หรือการได้มาซึ่งหลักการ และแนวคิดใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้พัฒนาองค์กร รวมถึงการที่บุคลากรในองค์กรขาดความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้อย่างแท้จริง โดยส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นเรื่องของการจัดการทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ทั้งบางคนยังไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการจัดการความรู้ ก็คือการที่บุคลากรไม่ได้นำความรู้ที่จัดเก็บมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์จากการทำงาน

สถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องการเรียนรู้การสอนเป็นหลัก และเป้าหมายสุดท้ายของโรงเรียนก็คือ การเรียนรู้ของนักเรียนควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545: คำนำ) แต่ทั้งนี้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เป็นหน่วยงานราชการ ซึ่งมีโครงสร้างองค์กรแบบราชการนั้น จึงทำให้มีข้อจำกัดตามที่ปิบูล ที่ปะปาล (2550: 296) กล่าวไว้ คือ การที่มีผู้ชำนาญเฉพาะด้านมารวมกันในแผนก มักจะก่อให้เกิดความขัดแย้งในหน่วยงานนั้นได้ นอกจากนี้การที่บุคลากรในหน่วยงานต้องทำงานตามกฎระเบียบแบบแผนโดยเคร่งครัดมากเกินไป ทำให้ไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ ไม่รู้จักยืดหยุ่น เมื่อเจอปัญหาใหม่ๆ ก็ไม่รู้จักแก้ เพราะไม่มีโปรแกรมการตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากโครงสร้างองค์กรแบบราชการนั้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการจัดการความรู้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคน ซึ่งคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ และยากต่อการเข้าถึงและบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติของบุคลากรในองค์กรในเรื่องการจัดการความรู้ บุคลากรในองค์กรยังไม่เข้าใจถึงความหมาย ลักษณะ และกระบวนการจัดการความรู้อย่างแท้จริง ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าใจว่า เป็นเพียงการนำบทความที่เกิดจากศึกษาค้นคว้า

มาบันทึกลงไปในเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เท่านั้น หากใครต้องการสืบค้นข้อมูลก็เพียงแต่เข้าไปสืบค้นในเว็บไซต์ ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคลากรภายในองค์กร ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการความรู้โดยให้เทคโนโลยีเป็นผู้ดำเนินการ สอดคล้องกับ บงกช ลิ้มปะพันธ์ (2549) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกัน ได้ง่ายยิ่งขึ้น แต่ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากแหล่งข้อมูลหรือผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีความยินดีในการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับผู้อื่น ดังนั้นปัญหาเทคโนโลยีในเรื่องของการเรียนรู้ไม่ใช่เกิดจากปัญหาในเรื่องของเทคโนโลยีเท่านั้น ยังเป็นปัญหาที่ตัวบุคคลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการแลกเปลี่ยน และแบ่งปันความรู้ แม้ว่าบุคลากรทุกคนรู้ว่าการแบ่งปันความรู้เป็นสิ่งที่ดี และการแบ่งปันความรู้ไม่ได้ทำให้ความรู้ลดน้อยลงเลยแต่กลับยิ่งทำให้ความรู้เพิ่มขึ้น แต่หลายคนยังมีความกังวลในการแบ่งปันความรู้กับผู้อื่น เช่น ความกังวลว่าตัวเองจะลดบทบาทและความสำคัญลงหลังจากที่แบ่งปันความรู้ให้กับผู้อื่น

ดังนั้น การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อต้องการทราบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้การจัดการความรู้ในองค์กรมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรในองค์กรให้เห็นความสำคัญของการแบ่งปันความรู้ มีความสนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถนำ

กระบวนการจัดการความรู้มาจัดเป็นกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาการจัดการความรู้นี้มาเสริมสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายให้กับนักเรียน พร้อมทั้งนำไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใช้ชีวิตด้วยปัญญาและสามารถก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งตนเองและผู้อื่น สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา เป็น เป็นบุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

3.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

3.3 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวนประชากรทั้งสิ้น 196 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 98 คน และครูฝ่ายวิชาการ 98 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน มีวิธีการได้มาดังนี้ 1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie

and Morgan อ้างใน จักรกฤษณ์ ตำราอายุใจ, 2542) จากประชากรจำนวน 196 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 132 คน และคำนวณตามสัดส่วนได้ ผู้อำนวยการ โรงเรียน 66 คน และครูวิชาการ 66 คน 2) สุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ให้ได้ชื่อผู้ตอบแบบสอบถามตามจำนวนที่คำนวณได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี หลักการและวรรณกรรมต่างๆ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจ สอบรายการ จำนวนทั้งหมด 5 ข้อ ตอนที่ 2 ระดับความสำเร็จของการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องกระบวนการจัดการความรู้ ภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ วัฒนธรรมในด้านการจัดการความรู้ เทคโนโลยีการจัดการความรู้ การวัดผลการจัดการความรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็น 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ โดยผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงมาจากเครื่องมือประเมินการจัดการความรู้ขององค์กร The Knowledge Management Assessment Tool (KMAT) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินการจัดการความรู้ขององค์กร ซึ่ง The American Productivity & Quality Center (APQC) และบริษัท Arthur Andersen ร่วมกันพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1995 (อัญญาณี คล้ายสุบรรณ, 2550: 140-143) ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ จุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ เทคโนโลยี กระบวนการจัดการความรู้ การวัด

และประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็น 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 40 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ (Index of items Objective Congruence: IOC) ซึ่ง ทุก ข้อ ค่า ความ มี ดัชนี ความ สอดคล้อง 0.6 ขึ้นไป และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 เท่ากับ 0.973 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 3 เท่ากับ 0.975 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในภาพรวมเท่ากับ 0.985

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) (Elifson, 1998: 194) และวิเคราะห์ปัจจัยโดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 สรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ ด้านวัฒนธรรมในการจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ ด้านการวัดผลการจัดการความรู้ ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับ

มากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ ด้านวัฒนธรรมในการจัดการความรู้ ด้านการวัดผลการจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ และด้านกระบวนการจัดการความรู้

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ ด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านเทคโนโลยี และกระบวนการจัดการความรู้

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ กับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้กับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r = .797$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายด้านของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการความรู้กับภาพรวมของความสำเร็จของการจัดการความรู้พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับมาก 2 ด้าน คือ 1) ด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน ($r = .709$) และ 2) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ($r = .722$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 สำหรับด้านอื่นๆ มีความสัมพันธ์เป็นรายด้านของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการ

ความรู้กับภาพรวมของความสำเร็จของการจัดการความรู้ในระดับปานกลางที่ระดับนัยสำคัญ .01 ทุกด้าน

4.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถพยากรณ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้ร้อยละ 64.60 ($R^2 = .646$) ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอยระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้แก่ กระบวนการจัดการความรู้ (X_0) จุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน (X_1) วัฒนธรรมองค์การ (X_2) และเทคโนโลยี (X_3) เขียนในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{คะแนนดิบ } Y = 37.131 + .830(X_0) + 1.341(X_1) + 1.127(X_2) + .608(X_3)$$

$$\text{คะแนนมาตรฐาน } Z = +.190(X_0) + .278(X_1) + .246(X_2) + .223(X_3)$$

5. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.1 ระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ ด้านวัฒนธรรมในด้านการจัดการความรู้ ด้าน

เทคโนโลยีการจัดการความรู้ ด้านการวัดผลการจัดการความรู้ มีระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 6) ได้กำหนดแผนกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยผสานการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ (KM Model) เชื่อมโยงด้วยกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง สำนักพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินงาน โครงการ “พัฒนาบุคลากรแกนนำนักจัดการความรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ขึ้นเพื่อช่วยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างสภาพแวดล้อม ที่ทำให้กระบวนการจัดการความรู้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง เข้ากับการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอนของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (กพร.) ที่ดำเนินการไว้ เพิ่มเครื่องมือการจัดการความรู้ ของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม(สคส.) คือ Tuna Model เครื่องมือชุดธารปัญญา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้าง CoP (Community of Practice) ผ่าน Blog เพื่อกระตุ้นให้เกิดในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนพื้นที่จริง และเพิ่มเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนพื้นที่เสมือนนอกเหนือจากเว็บไซต์แมงมุม คือ บล็อก (Blog) ของ gotoknow.org ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้กำหนดแผนกลยุทธ์ ปีงบประมาณ 2553 – 2555 ในส่วนของ กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมโรงเรียน จัดทำวิจัย เพื่อพัฒนาการศึกษา สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการบริหารจัดการโรงเรียน โดยมีเป้าหมายความสำเร็จ คือ โรงเรียนมีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามกระบวนการจัดการความรู้ (KM : Knowledge Management) จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (ร้อยละ 60) และมาตรการหรือแนวทางการดำเนินงานคือสนับสนุน ส่งเสริม ให้โรงเรียนสร้างและใช้ความรู้

ตามกระบวนการจัดการความรู้ให้ทันสมัยและต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, 2553: 16)

5.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ กับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้กับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r = .797$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยรายด้านของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการความรู้กับภาพรวมของความสำเร็จของการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ($r = .722$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 และด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน ($r = .709$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 สำหรับด้านความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำ เทคโนโลยี การวัดและประเมินผล มีความสัมพันธ์เป็นรายด้านของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการความรู้กับภาพรวมของความสำเร็จของการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้เพิ่มขึ้น ระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ก็จะเพิ่มขึ้นตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ โดยได้มีการกำหนดกลยุทธ์การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์หลัก มีวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่จะต้องทำให้สำเร็จ โดยสถานศึกษาอาจมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้มากน้อยแตกต่างกันไป ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ฉัตรวรเจริญศรี (2553: 213-214) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของบุคลากรในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านองค์กร ซึ่ง

ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ เทคโนโลยี การประเมินผล กระบวนการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของบุคลากรในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วชิระ ชนะบุตร (2552: 145-146) ได้วิจัยเรื่องอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อความรอบรู้ในงานของบุคลากร บริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทย สรุปผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดการความรู้ด้าน ภาวะของผู้นำของผู้บริหารในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการจัดการความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ และการวัดผลการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรอบรู้ในงานของบุคลากรบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Mabrouk (2006 อ้างใน วชิระ ชนะบุตร, 2552: 156) ที่วิจัยเกี่ยวกับการทบทวนรวบรวมวรรณกรรม (review of the literature) ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กระทบต่อการจัดการความรู้ ในระหว่างปี ค.ศ. 1979 ถึง ค.ศ. 2006 โดย พบ ว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กระทบต่อการจัดการความรู้ในองค์กร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมต่อการจัดการความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ขององค์กร กลยุทธ์การจัดการความรู้ขององค์กร การวัดผลการจัดการความรู้ โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรที่สนับสนุนต่อการจัดการความรู้ ทรัพยากรสำหรับการจัดการความรู้ การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่บุคลากร การบริหารทรัพยากรบุคคลที่ส่งเสริมต่อการจัดการความรู้ และการจัดการความรู้ที่เชื่อมโยงกับการตลาด

5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถพยากรณ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้ร้อยละ 64.60 ($R^2 = .646$) ได้แก่ กระบวนการจัดการความรู้จุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน วัฒนธรรมองค์กร และเทคโนโลยี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .190, .278, .246, และ .223 ตามลำดับ โดย

5.3.1 กระบวนการจัดการความรู้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เนื่องจากกระบวนการจัดการความรู้เป็นเรื่องสำคัญของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ณภัทร วรเจริญศรี (2553: 228-229) พบว่า อิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของบุคลากรในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกิดจากปัจจัยด้านการเรียนรู้ และปัจจัยด้านองค์กร ซึ่งได้แก่ โครงสร้างองค์กร การให้รางวัล วิสัยทัศน์ เทคโนโลยี การศึกษาอบรม และการพัฒนา การสื่อสารความรู้ และกระบวนการจัดการความรู้ สำหรับกระบวนการจัดการความรู้มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .053 ซึ่งได้รับการสนับสนุนส่วนพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 7 อ้างใน ฉัตรแก้ว ชีระเดชากุล, 2551 : 17) กล่าวว่า ประเภทกระบวนการในการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) และกระบวนการเกิดความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จำเป็น ต้องอาศัยกระบวนการจัดการที่สำคัญ 5 กระบวนการ คือ 1. การกำหนดความหมายของความรู้ที่ต้องการจัดการ (Defining Core Competence) 2. การสร้างขีดความสามารถทางปัญญา (Create Intellectual Capita) 3. การแสวงหาและการจัดเก็บ (Capture Intellectual Capital) 4. การนำความรู้ไปแลกเปลี่ยนหรือกระจาย (Share Intellectual Capital) 5. การใช้ความรู้ (Use Intellectual Capital) ส า ห ร ับ ส ำ น ัก พ ั ท ฒ นา นวัตกรรมจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2550: 20) ได้กำหนดกระบวนการจัดการความรู้ ออกเป็นการดำเนินการอย่างน้อย 6 ประการ ต่อความรู้ เป็นกิจกรรมที่คนจำนวนหนึ่งทำร่วมกัน ไม่ใช่กิจกรรมที่ทำโดยคนเดียว ได้แก่ 1. การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นหรือสำคัญต่องานหรือกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กร 2. การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ 3. การปรับปรุง คัดแปลง หรือสร้างความรู้บางส่วน ได้เหมาะต่อการใช้งานของตน 4. การประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจการงานของตน 5. การนำประสบการณ์จากการทำงานและการประยุกต์ใช้ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสกัด“ขุมความรู้” ออกมาบันทึกไว้ 6. การจัดบันทึก “ขุมความรู้” และ “แก่นความรู้” สำหรับไว้ใช้งาน และปรับปรุงเป็นชุดความรู้ที่ครบถ้วน ลุ่มลึก และเชื่อมโยง

5.3.2 ปัจจัยด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก ดาเวนพอตและพรูแซค (Davenport and Prusak, 1998 : 153 – 160) อังใน สวารส บัวมิรูป, 2547: 65 - 68) ที่กล่าวไว้ว่าความชัดเจนของวัตถุประสงค์ และคำศัพท์เฉพาะทางที่ใช้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินโครงการการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่การแปลความตามความคิดความเข้าใจของคนในองค์กร

อย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับพรหมิ สวนเพลง (2552: 160 - 162) ซึ่งได้อธิบายว่าการมีจุดประสงค์และประโยชน์ต่อองค์กรที่ชัดเจน เช่น ช่วยประหยัดงบประมาณ หรือช่วยทำให้เกิดรายได้แก่บริษัท เช่น โครงการจัดการความรู้ของบริษัทดาวเคมีคอล สามารถช่วยบริษัทประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่า 4 ล้านดอลลาร์ โดยการจัดการเรื่องสิทธิบัตรที่บริษัทมีอยู่ให้เป็นระบบมากขึ้น จากประโยชน์ดังกล่าว จะทำให้องค์กรและบุคลากรเห็นความสำคัญของความรู้และให้ความร่วมมือในการจัดการมากขึ้น และเจษฎา นกน้อย (2552: 52 – 61) ได้สนับสนุนว่า การมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน (Share Vision and Mission) ในการเริ่มต้นการจัดการความรู้ องค์กรจะต้องมีจุดประสงค์และประโยชน์ต่อองค์กรที่ชัดเจน เช่น ช่วยประหยัดงบประมาณ หรือช่วยทำให้เกิดรายได้แก่บริษัทเพื่อให้พนักงานทราบและเป้าหมายเดียวกันกับองค์กร เช่น โครงการจัดการความรู้ของบริษัท ดาวเคมีคอล (Dow Chemical) สามารถช่วยบริษัทประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า 4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยการจัดการเรื่องสิทธิบัตรที่บริษัทมีอยู่ให้เป็นระบบมากขึ้นจากประโยชน์ดังกล่าวจะทำให้ความร่วมมือในการจัดการความรู้มากขึ้น

5.3.3 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมต่อการจัดการความรู้เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รักษ์ วิศุกกาญจน์ (2552: 131) ที่สรุปว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรเกี่ยวกับผู้บริหารที่ให้ความเสมอภาคและยุติธรรมปฏิบัติต่อพนักงานทุกคนในฝ่าย IT อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เห็นแก่พวกพ้อง และผู้บริหารมีความเชื่อมั่นว่าพนักงานในสังกัดมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา รวมถึงพนักงานทุกๆ คนมีความผูกพันไว้ใจ

ซึ่งกันและกัน จะทำให้พนักงานนั้นมีการจัดการความรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากคาร์ลา โอเดล (Carla O'Dell อ้างใน สุวรรณ เจริญศรัทธา และคณะ, 2548 : 31 – 32) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้องค์กรสามารถจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงในการเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างบรรยากาศที่ทำให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำ กล้าเปิดเผยต่อกัน มีการทำงานเป็นทีม และทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากร เป็นส่วนหนึ่งของระบบการประเมินผลและพัฒนาบุคลากร และสุวรรณ เจริญศรัทธา และคณะ (2548 : 53 – 55) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่เอื้อให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ด้านวัฒนธรรมองค์กร สิ่งที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จในการจัดการความรู้ได้ก็คือวัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคคลในองค์กร บางองค์กรพบว่าบุคคลภายในไม่ยอมที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เนื่องจากเกรงว่าตัวเองจะหมดความสำคัญไป สิ่งเหล่านี้จะเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่กีดขวางการแบ่งปันความรู้ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลานาน ดังนั้นองค์กรจะต้องทำความเข้าใจถึงอุปสรรคต่างๆ พยายามหาวิธีการที่จะกำจัดอุปสรรคต่างๆ เหล่านั้นออกไป โดยการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างเต็มที่ เพื่อจะทำให้บุคลากรในองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง

5.3.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ทั้งนี้ อธิบายได้จาก แอบเบลและออกซ์บราว (Abell and Oxbrow, 2001: 110 อ้างใน ฌักทรี วรเจริญศรี, 2553: 233-234) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการ

สื่อสารเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรสมัยใหม่ และเป็นตัวเอื้อสำคัญ (Key enabler) ขององค์กรที่มีสภาพแวดล้อมที่ให้ความสำคัญกับความรู้ สอดคล้องกับ ทิวานา (Tiwana, 2000 อ้างใน ฌักทรี วรเจริญศรี, 2553: 234) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวขับเคลื่อนหนึ่ง (Driver) ที่สำคัญของการจัดการความรู้ และ สุวรรณ เจริญศรัทธา และคณะ (2548: 53 – 55) กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ตช่วยทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถทำได้ง่ายยิ่งขึ้น รวมทั้งระบบฐานข้อมูล และ Knowledge Portal ที่ทันสมัยก็จะมีส่วนช่วยให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยภาพรวมแล้วเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนสำคัญในการช่วยให้คนสามารถค้นหาความรู้ ดึงเอาความรู้ไปใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดเก็บเป็นระเบียบ แต่อย่างไรก็ตามการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรจะต้องมั่นใจว่าระบบเทคโนโลยีนั้นสามารถเชื่อมต่อหรือบูรณาการเข้ากับระบบเดิมที่มีอยู่และใช้ได้ง่าย ทำให้การแลกเปลี่ยนความรู้เกิดได้อย่างรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น สอดคล้องกับเจษฎา นกน้อย (2552: 52 – 61) ที่กล่าวว่าแม้ว่าจะมีผู้กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ใช่การจัดการความรู้ แต่สิ่งหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้คือเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การจัดการความรู้แพร่หลายและมีความเป็นไปได้มากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ดีที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ประกอบด้วย ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1. ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการความรู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรสนับสนุนให้มีการอบรม ประชุม สัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ เช่น การแสวงหาวิธีการใหม่ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ในการทำงาน เป็นการสร้างความรู้โดยใช้จินตนาการและความคิดริเริ่มกิจกรรม วิธีการในการดำเนินงานใหม่อย่างเป็นระบบ การค้นคว้าหาความรู้จากภายนอก การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจกรรมต่างๆ ผลและประสพการณ์ของการประยุกต์ใช้ความรู้ที่เกิดจากเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สามารถนำไปเสนอแนะต่อสถานศึกษาอื่นๆ เป็นการหมุนเวียนถ่ายทอดความต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

6.1.2. ปัจจัยด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการจัดทำแผน นโยบาย กลยุทธ์ จุดประสงค์และกิจกรรมในการจัดการความรู้ไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีการประชุมเพื่อนำเสนอสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการความรู้ให้บุคลากรได้รับทราบอย่างถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นปัจจุบัน เช่น มีเอกสารเกี่ยวกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ ป้ายนิเทศ ประชาสัมพันธ์การจัดการความรู้ ฯลฯ

6.1.3. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ เช่น การจัดกิจกรรมค่ายวิชาการส่งเสริมการจัดการความรู้ กิจกรรมตลาดนัดการจัดการความรู้ การประกวดผลการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best practice) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาเกิดความกระตือรือร้นให้ความสำคัญการจัดการความรู้ การคิดค้น

ความรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา การจัดตั้งทีมงานเพื่อเพิ่มการผลิตเอกสาร ตำราจากความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ที่ชัดเจนในหลายๆ เรื่อง ตลอดจนให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้การจัดการความรู้เกิดประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ของขวัญ รางวัล เกียรติบัตร ฯลฯ

6.1.4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี สถานศึกษาควรจัดหาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบการบริหารสารสนเทศ โปรแกรมสำเร็จรูป และระบบการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสะดวกในการจัดการความรู้

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงระดับความสำเร็จในการจัดการความรู้ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการความรู้ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นการเผยแพร่การจัดการความรู้ออกสู่บุคลากรได้รับรู้ถึงความจำเป็นและสำคัญในการจัดการความรู้และเป็นแนวทางในการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

6.2.2 ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน เป็นปัจจัยที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์การจัดการความรู้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยที่เน้นเกี่ยวกับด้านจุดประสงค์ร่วมที่ชัดเจน

6.2.3 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาและครูฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านอื่นๆ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับจังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้ทราบความคิดเห็นในภาพรวมที่กว้างขึ้น

บรรณานุกรม

เจษฎา นกน้อย และคณะ (2552) *น่านาทรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร:

ส. เอเชียเพลส

ฉัตรแก้ว ชีระเดชากุล (2551) “การบริหารการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาตั้งคม สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชินภัทร ภูมิรัตน (2553) *การจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา* ค้นคืน 14 ตุลาคม 2553 จาก http://kmlibrary.bu.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=33

ฉภัทร วรเจริญศรี (2553) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของบุคลากรในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)” คุชฎินิพนธ์ ปรัชญาคุชฎินิพนธ์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชีระ รุญเจริญ (2550) *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง บงกช ลิ้มปะพันธุ์ (2549) *เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการความรู้* บทความทางวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ค้นคืน 14 ตุลาคม 2553 จาก www.ru.ac.th/hu812/a17.doc

พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547) *การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้*

กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท

พรรณี สวานเพลง (2552) *เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้* กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น

พิบูล ทีปะปาล (2550) *พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่* กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์

รักษ์ วิศุกกาญจน์ (2552) “การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการและเครือข่ายสารสนเทศ ธนาคารออมสิน” ค้นคืน 14 ตุลาคม 2553 จาก www.iam.ac.th สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วชิระ ชนะบุตร (2552) “อิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อความรอบรู้ในงานของบุคลากรบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทย” คุชฎินิพนธ์ ปรัชญาคุชฎินิพนธ์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิจารณ์ พานิช (2548) *การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร: ตาตาพับลิเคชั่น

วิโรจน์ สารัตนะ (2545) *การบริหาร หลักการทฤษฎี*

*ประเด็นทางการศึกษา และบทวิเคราะห์
องค์การทางการศึกษาไทย พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์*

สวรส บัวมีรูป (2547) “การจัดการความรู้ในองค์กร :

*กรณีศึกษาการประปานครหลวง” สาร
นิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนารทรัพยากรมนุษย์และ
องค์การ โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

(2553) ค้นคืน 15 ตุลาคม 2553 จาก
www.pkn2.go.th

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2546) *พระราช*

*กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 2546
กรุงเทพมหานคร*

สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ และคณะ (2548) *Knowledge
management การจัดการความรู้*

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์

อัญญาณี คล้ายสุวรรณ (2550) *การจัดการความรู้ฉบับ*

ปฐมบท นครปฐม: เกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป

Elifson, K.W. (1998). *Fundament of Social Statistics.*

Mcgraw-hill : Boston